

F. Kruiswoldi sise
Eesti NSV Põhik
Raamatukogu

2023

15. aastakäik.

Ühik number 12 kop.

Meie Mats

Nr. 83.

Laupäeval, 19. (1. apr.) märtsil 1916.

Nr. 83.

Elfajs'i piiril. Prantsuse kunstniku maal.

S. polgu muusikafloor Torneos invaliidisti vastu võtmas.

Seisavad pah. poolt paremale: 1. Jaan Dina, Võru kt. 2. Kusma Nikitin. 3. Dimitri Bogdanow. 4. Joh. Peret, Raplast. 5. Joosep Raudsepp, Lääne. 6. Michail Wolkow. Istuwad pingil, pah. poolt paremale: 7. Wasilli Tarassow, wanem. 8. August Meikop, Peetrist. 9. Hermann Hittko, palgatud soomlane. 10. Valle Strandmann, palgatud soome-rootslane, kappelmeister. 11. Gabriel Antio, palgatud soomlane. 12. Nikolai Kutusow. 13. Paul Treimann, Tallinnast. 14. Wasilli Serebrjanikow. 15. Feodor Rjushin. Praegu on meie floor suurem, eestlasti ja wenelasti on juures.

Dige pärija.

Charles Edward Price roman.

(Järg 9.)

14. peatükk.

„Teie soovite minuga tungiva asja pärast rääkida, Pratt? Ega ometi taewanduses mõnda õnnetu pole juhtunud?“ küsis Halkoni omanik wanemalt meistrilt, kes tema ees seisis ja waewalt julges oma herra otsa waadata.

„Ei, mr. Tremont,“ wastas Pratt tumeda näoga. „See on perekondlik asi, mille pärast teie juure tulid, asi puutub minu lastutitresse Jrenesse.“

„Ah Jrene, see väike, ilus neiu!“ hüüdis wanaherra lahkelt. „Ega ta halge ei ole? Aga istuge ometi, Pratt.“

Wanem meister tänas. „Ei, ma pean paremaks seisma jääda. Asja, mis mul siin diendada on, on mul parem nõnda ette landa.“

Tremont, kes oma kirjutuslaua taga istus, waatas pead raputades oma alama otsa. „Ma ei taha teid enam tundagi, Pratt,“ ütles ta. „Ma ei ole teid veel iialgi nii tumeda näoga näinud. On teil midagi halba juhtunud?“

„Kõigehalwemat, mis mehele sündida võib, selle süda lapse külles ripub,“ wastas Pratt surutud häälega. „Mr. Bob Jones on minu tütre kodunt ära meelitanud ja Londonisse wiinud, ja mis see tähendab, teate küll ise mr. Tremont.“

Raewanduste omanik oli arwamisel, et ta dieti kuulnud et ole. Ta pani oma kubinäpitsprillid laua peale ja toetas ennast toolil seljatile. „Pratt,“ ütles ta, „mõelge ometi

järele, mis te praegu ütlesite! See on ometi üsna wõimata!“

Wanem meister kehitas blasi. „Muidugi ei julgets ma nii koledat lahkust awaldada, kui mul mitte tõendust selleks ei oleks. Minu tütar on kümnendat päewa jäljetult kadunud. Wiimane asi, mis temast teame, on, et ta oma wanaema juurest koju poole tulema hakkas. Järelepärimiste läbi tööliste käest sain teada, et Jrenet mitmel korral mr. Jonesiga seists on nähtud. Peale selle on mul meel parem tõendus.“

Kindla käega tõmbas ta kirja, mille wana mäelaewaja temale andnud, taskust ja pani selle oma peremehe ette kirjutuslaua peale. Tremonti pilk lendas üle ridade. Wida laugemale ta luges, jeda enam pilwe lätsid tema näojooned.

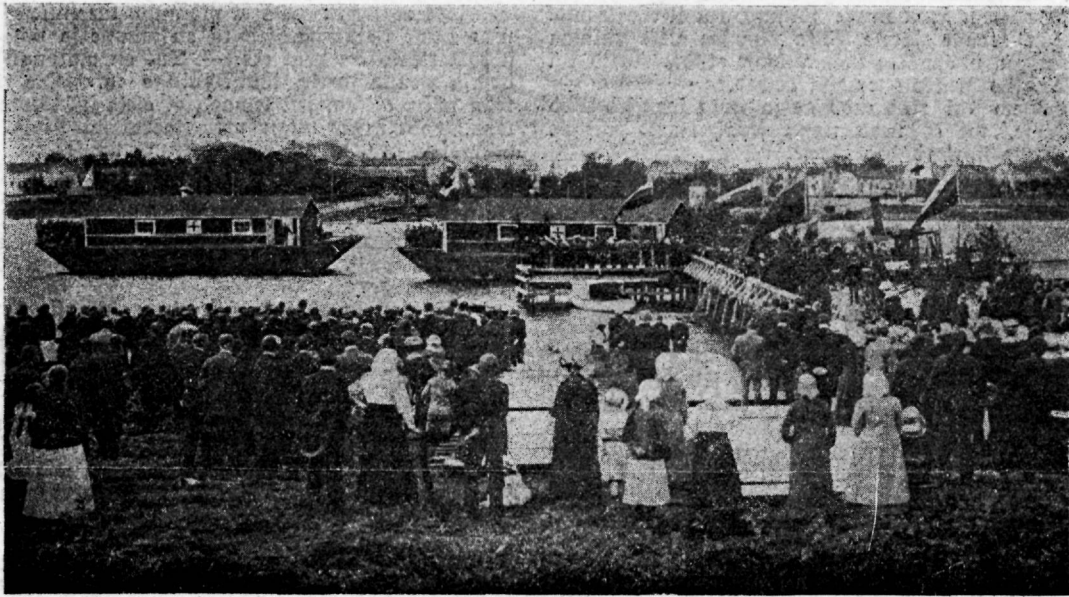
„Uskumata, üsna uskumata,“ ümises ta. „Kuidas teie selle kirja saite, Pratt?“

Wanem meister jutustas lühkate sõnadega, kuidas kiti tema kätte saanud ja kust mäelaewaja selle leidnud.

„Sellest on wist tõenduseks küll, mr. Tremont,“ õpetas ta. „Ma oleksin ennem oma parema käe kaotanud, kui teie ette astuda ja teie perekonna-elusse pahandust tuua. Aga Jumal aidaku mind — ma ei wõi teistiti. Minu armastatud laps käib mul üle kõige, ja ma tulid teie poole kindlas usus, et teie mind minu libedas hädas aidata ja wõrgutajat wastutusele wõtta tahate.“

„Selles ei pea teie elsinud olema, Pratt,“ wastas Tremont häälega, mis sügawast kiigutusest wärises, seft mõte, et Bob Jones, teda ta juba armastama hakanud, kelles ta juba oma teist poega näinud, niisuguse häbematuslega walmis saanud, oli wäga walus temale, „ja kui ta minu oma õe poeg on, aga erapooletult tahan ma temaga talitada ja selle eest muretsema, et ta oma eliwatu teo eest selle süüta

Bene invaliidid Torneos.

Bene invaliidid jõuavad Rootsi punase risti paatidel Torneo sadamasse.

neiu vastu õiglase karistuse saab. Ma loodan aga ikka veel, et siin ektarwamisega tegemist on."

Kuid Pratt raputas pead. "Easke ta ometi siia tulla, seadke ta minuga film-filma vastu, siis näeme ju, kas tal niisuguste rõhuvate sülitunnistuste ees veel julgust on salata."

"See ei ole praegu võimalik," ütles wanaherra, "sest ta sõitis hiljuti Londonisse."

"Londonisse!" kordas wanem meister wälkuwail silmil. "Ja millal nimelt?"

"Minema ketsnädal õhtu."

"Just seltsamal tunnil, mil Irene kadus! On teil nüüd veel kahtlust, et ta süüdlane ei ole?"

Wanaherral ei olnud selle jaoks wastust. Eusase näoga wahtis ta oma ette. Wiimane lootusefademeks, et eht siin ikka eht veel ektarwamisega tegemist, oli temas kustunud.

Prattile tegi suurt hingepiina, et ta oma peremehele, kelle poole ta armastuses ja lugupidamises hoidis, nii suurt südamewalu pidi walmistama. Häält selgitades ütles ta:

"Ma tänan teid kõigest südamest, mr. Tremont, et nii lahke olite ja mind kuulda wõtsite. Andke andeks, kui ma ärewuses eht minusugusele kristlikule inimesele süüdmataid sõnu ütlesin." Ta wõttis kibara kätte, mille wäikse nurgalausa peale oli pannud. "Lohitfin ma nüüd seda kirja paluda?" lisas ta taja juure.

"Ma tahaksin seda esiotja oma kätte jätta, Pratt."

"Wabandage, mr. Tremont, kui teile vastu räägin, aga see on ainuke tõsine sülitunnistus, ja sellepärast tahaksin seda oma käes hoida. See wõiks kaduma minna ja peale selle tahaksin, et see mul käepärast oleks, kui sellele kelmile tema süüid ette heidan."

"Jätke see minu hooleks, Pratt, ma usun et teie oma wana herrat sedawõrd küllalt tunnete, et teada, et ma täielikult erapooletult talitama saan. Enesestki mõista, ei wõi niisugune põlastusewäärt inimene ialgi minu pärijaks saada. Kõige parema meelega kihutaksin ta ilma pennita oma majast minema, aga selle neiu pärast tahan tema tulewikku kindlustada, kui ta wiibimata temaga laulatada lasseb."

"Ma tänan teid teie armulikkuse eest, herra!" wastas Pratt, kes ainult veel suure waewaga oma määratud meeleärewust walitseb. "Aga siiski peaksin ma paremaks kirja oma käes hoida."

"Kui te seda tingimata tahate, siis wõtke peale. Aga kui mul tarwis peaks minema, siis toote jälle minu kätte."

Ta ulatas wanemale meistrile käe. "Ma tunnen teid juba pool eluaega truugi, ausa, tööka inimesena, ja mul on südamest kahju, et teie ühe minu peretonna liikme pärast niisugust ahastust peate kannatama. Kas lugu tõeste nii on, näitab tulewik. Olge aga kindel, Pratt, et mina teie peale sellepärast pahane ei ole, teie asemel oleksin mina just niisama teinud."

Tugewaste surus wanem meister oma peremehe kätt.

"Ma tänan teid, herra, ma tänan teid."

Siis pööras ta hirste ümber ja lahtus toast, et Tremonti mitte seda pisarat näha lasta, mis tal pikkamisi habemesse weeres.

Toas, wäikses, heitles Tremont niisama raskesti enesega. Siis jõudis ta otsusele. Kindla käega kirjutas ta mõned read oma adwokatile ja teatas temale, et esmaspäew kell kolm pealelõunat sinna tuleb uut testamenti tegema.

Kui wanem meister koju tagasi jõudis, leidis ta oma ämma eest ootamas.

"Sina oled mul haruldane küllaline, ema," ütles ta

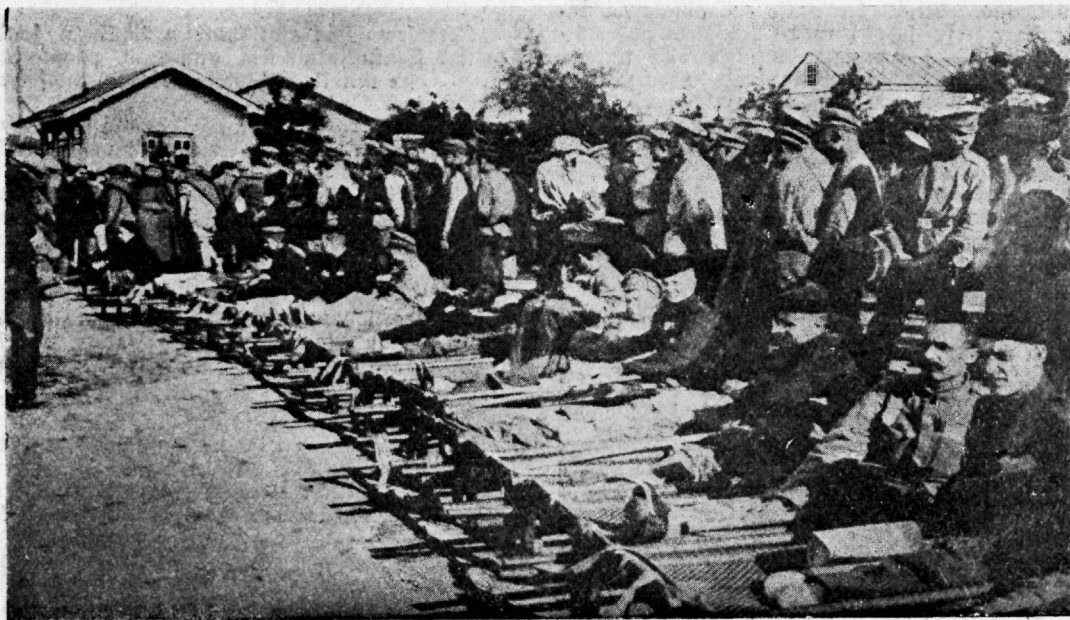
"Ma tahtsin juba tagasi minema hakata, sest Maryt ei ole nähtawaste ka kodus. Seda tuleb harwa ette, et teie mõlemad ühel ajal kodunt ära olete," lisas ta, kätte pilguga oma wäimeest salaja sähwates, juure. "Kus sa käijid?"

"Ma tulen praegu peremehe juurest, kellele ma Irene ja tema wiletsa wõrgutaja asjus sulatõtt ütlesin," wastas ta tumedalt.

Kui Pratt sel filmapilgul wanaprouale otja oleks waatanud, oleks ta hirmu ilmet tema näojoontelt leidnud. See kadus aga kohe, kui meister edasi seletas, et ta Bob Jonesit kahtlustanud ja et tal selleks isegi tõendusid olewat.

"Mis ütles siis wanaherra selle kohta?" küsis naisterahwas põnewalt.

Wene invaliidid Torneos.

Rootsmaa kaudu Saaksamaalt päralt jõudnud Wene invaliidid kandraamidil puhkamas.

Ka postiametnikudel on palju tööd. Käib ju pea kõik Ohtu- ja Hommitu-Euroopa kirjawaheetus Torneo kaudu. Üt- finda meie sõjavangidele Saaksamaale jõuda, ametniku ütle- mise järele, mõnikord 10 ja enam wagunitäit postipakkifi päewas, igas wagunis umbes 1500 pakki.

Meie noor polgu muusikatoor (orkester) saadeti siia Saaksamaalt tulemaid Wene invaliidifi (sõjateenistusele kõlbma- taks saanud sõjavangifi) vastu wõtma. Wiibime siin 6—7 nädalat (oktobri keskelt — novembri lõpuni 1915 w. kal. jär.) Wõtmine tulejaid invaliidifi muusikaga wastu ja saatmine neid peale päewase puhkuse helide ja hõnnuufe saatel minema. Siia, Torneosse, on invaliidide wastuwõt- misets mahutawad barakid elektrivalgustuse, weewärgi ja auruküttega ehitatud. Kõige enne käiwad invaliidid siin saunas et Saaksamaa tolmua maha nihtida. Neile antakse uued riided ja peale ehmese tubli söögi Wene pinnal ning ühepäewalise puhkuse sõidawad nad Petrogradi poole edasi.

Pühadeks lõpetas Rootsi walitus invaliidide toomise; weebruari kuul (1916) pidi see aga uueste algama. Selle aja sees sõitis Torneost üle 10 rongi umbes 2000—2200 Wene invaliidiga Petrogradi poole edasi. Umbes niisama palju läks Torneo kaudu Austria ja Saaksamaalt oma kodumaale, nende hulgas harilikult 80% auksialasi. Wene invaliidide hulgas oli ka umbes 20—30 ohwitseri, paar arsti, mõned preestrid ja halastajad õed, wiimased muidugi teata. Eestlasi oli invaliidide hulgas 15 meest ja üks noor Eesti ohwitser, Wiljandi kreisist. Eestlastest mäletan nime- pidi: Jaan K l i m p l e r, Kaplast ajat.; August B r u s s a l Romanowi (Wäätfa) wallast, Paide kr., ajat.; Karl M u t s o, Tartust, maakaitsewäeline; August T a m m, Wiljandist, ajat.; Julius T e n i s, Tartust, ajat.; ? M i r k a, Lõwastust Wil. kr., ajat. (tiijitus). Peale Tamme (jalg ära) ja Mutu (ühe filmaga) on teised kergemalt wigastatud.

Suurem hulk invaliidifi on lõhtewate kuulide läbi wigas- jets tehtud. Selle kuuli haaw on sisseminetu kõhast hariliku püssikuuli haawa sarnane, wäljatuleku kõhast on ta aga juba 3—4 tolli läbimõdta. Kuul on haawa sees plahwatanud. Palju teewad ka shrapnellid kurja tööd. Harilik püssikuul on enamatel juhtumistel kas surmaw, eht haaw paraneb warsti.

Palju oli aga invaliidide hulgas neid, kes terwelt wan- gi langenud ja Saaksamaal tööl olnud, nüüd aga wigaselt kodumaale tulewad. Palju noorimehi on halwa toidu ja hoolitsemise tõttu tiijituse saanud. Mõnigi enne priiste noor- mees on luuterels muutunud ja rändab kodumaale surema. Hulgas on isegi neid, kes Saaksamaal lätest, jalgadest ilma jäänud. Halwa toidu, nälja mõjul teeb suur osa sõjawan- gibest „nälja tüüfufe“ läbi. Suurem osa põdejatest sureb muidugi, kuid mõni tugewam loomus suudab weel elu alles hoida. Et haigus „külgehakkaw on, eraldatase põdejad teiste hulgast kuhugi kütmata mullaonnidesse. Järelewaatama seatud sanitarid loewad oma peaulesandeks taskute rewide- rimist, kuna muu pöetamise töö meelemärkufeta haigete kallal külm teeb. Ja külm teeb oma töö põhjalikult, nii et arst paranejal haigel sunnitub on käed eht jalad maha wõt- ma. Kõlewihased on kõik invaliidid fakslaste peale. „Kui oleksime niisugust ümberkäimist ette arwata wõinud, ei keegi oleks ennast elawalt wangi andnud,“ ütlewad pea kõik. Paljud lubawad isegi, nii wigased kui nad on, uueste linile minna, et kätte maksta. Kõlewihased oibakse ka juutide peale, kes oma keeleõkuse pärast sõjavangide laagrates järele- waatajatels eht tõtkidets on ja oma nuustimise poolest wangidele palju tüli teewad. Keegi invaliid, kes polgu lipu oma mundri woodri wahela ära oli peitnud, oli kord sauna minnes katti kulunud woodrit nõelaga kinni wedama haka- nud. Seda oli juut näinud ning mehel jaunas olles mund- rit rewiderima hakanud. Oma leidufest oli ta koge Saaksamaale teatanud, ning mees, kes pool aastat lippu oli warjanud, pidi ta nüüd ära andma. Muidugi ei olnud mehe wiial piiri ning ta lubab paranedes juudi üles otsida, kes ta sealjuures ka terwe Euroopa ja Amerika läbi peaks sõitma, et talle aga kätte maksta.

Peaasi, millest kõik meie invaliidid kõnelewad, on nälg. Mitte ainult, et leiba nii wähe antakse (umbes 1/2 naela päewas), waid ta olla alawäärtusline. Kastani-, õle- ja kartulijahude (mõned kõnelewad isegi saepuruft) juurdelisami- sest alla leib nii pudedaks muutunud, et sõjavangid teda kotikeste sees, mida warguse kartuse pärast igalepoole ene- fega kaasa wõetakse, kanda. Rohwi olla wiha ja piimata ja

feda keedetawat nii wähe, et oja mehi alati ilma jääb ning mehed selle töttu juba 4—5 tundi enne waljaandmist jagamise tohas korda ootawad. Suppi keedetakse pea ainult loomaporganditest ja naeristest, sedagi nende põhjaliku puhastamiseta. Ka töökäijate sõjawangide lugu ei olla parem, sest kogu Saksamaal olla toibuained ära rektoreeritud ning ka elanikkudele annab riigivalitsus jaopäraft.

Mõned kõnelewad, et Inglise ja Prantsuse sõjawangidega paremine ümber käidawat, neile antawat miu seas päewa kohta ka tütt juustu. Peale selle saada nad pea iga nädal kodumaalt pakki, nii et jõggist just puudust ei ole.

Tõde aetawat kõiki, ifegi kergemalt wigaseid ja mõrdlemisi kaunis raskestes haiged. Wenelasi saadetawat ifeärnis palju kindlustusi ja jooksutkaawisi laewama ja ifegi moonawooridesse. Inglise ja prantslasi niisugustele töödele naljalt ei pea jaama. Enne olla neid sõjamoona heaks töötawatesse wabrikutesse aetud, kuid ka seal on nad enam kahju kui taju teinud.

Ümberkäimine olla jäme. Alles wiimajel ajal olla aji paranema hakanud, kuid ihunehetus olla weelgi täies hoos. Ifegi mahalastud olla iga wäiksema süü eest emmen, nüüd aga olla sakslaste armjam trahwimine — naljutamine. Keegi ärarõgenemise pealt kinni wõetud wenelane olla 2 nädalat söömata peetud. Siis on teda nagaitadega platfil nõõpema sunnitud, tui ta wäsinult maha langenud ja — surnud.

Kleisidijele muljendi järele on sõjawangidega ümberkäimine Austriasi parem ja rohkem korraldatud kui Saksamaal. Kuna Saksamaalt tulewad inwalidid otse naljast kõnelewad, nimetawad Austriast tulejad toitu halwaks. Ka viides on Austriast tulejad mõrdlemisi soojemine ja wiisakamine kui Saksamaalt pääsejad. Austriast lastakse ka alamohwitserid ja „lipnikud“ tulema. Saksamaal hoitakse ifegi jaluta paelamehi kinni. Sakslased kardawad nimelt, et niisugused alamohwitserid-inwalidid Wenemaal kirjaostajate puudusel kantseleidesse topitakse, kust siis terwed mehed liitile wõiksid pääseda. Mõned alamohwitserid, kes aeglaste on jõudnud omad paelad maha rebida, on õnnega koos. Selle wastu olla need lihtsõlbadid, kes enne wangi langemist tsafulituls arwasid mõne alamohwitseri muudrisse pugeada, nüüd hädas. Kas wõi jaluta, kuid minema ei lasta.

Siis jutustawad meie inwalidid weel, et suurem oja Saksa inwalidideist komisjonide poolt lätiwaatamisel riigi siseofadesse uueste teenistusesse määratakse. Niisuguste wahikohtade peal olla siis lonkajaid, ihe filmaga j. n. e. mehi.

Ka Saksa inwalididega weftiin mõnikord paar sõna juttu ajada. Palju on nende hulgas wabatahtlikka. Paljud on ju mitmel korral haawata saanud ja mõnel wäerimall töötanud. Suurem hult püüab usku ifamaa wõidu siise alal hoida, kuid on ka neid, kes ütlewad, et see jant palju head ei tõota ning parem oleks kui ta pea lõpels. Keegi wabatahtlik tehnikat instituti diplanet Berliinist, kes oma teise jala oli kaotanud, awaldas miu seas minu tähenduse peale, et ka tõi nüüd tehtud on: „Kui sõlbat olen ma oma ülesande täitnud, kui tulewane insener arwan ma aga oma kohuse's jala eest wenelastele weel kätte tajuda. Berliin jõudes lasen omale uue gummi'st jala teha ja teatan ennast siis õhusõidur jaoskonda. Uiu, et ma apparadi tüürimise warsti ära õpin, ja et mu gummi'st jalg mind ülesande täitmise juures segama ei saa!“

A. Meitop.

428 пѣх. Старицкий полкъ ком. музыкантовъ.

E. R. S. Kirjanduse-harusefti toim. 16.

S. Prants

Cesti kaubalaewa-selts „Linda“.

Sind 50 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu „Seadus“ Tallinnas.

Saaditud ja nende eesõigused.

Käesolewa sõja ajal tuuleme tihtilugu saadikutest, tudas nad sõjakuulutuse ära annawad, passid kätte saawad j. n. e., aga ainult wähestel on teada, misugused õigused saadikul on.

Saadik on oma riigivalitsuse ja ifa ifikil asemil, ja tema wolikirjas eht passis, mis tema riigiisa enefe aukirja kannab, ja mille ta ifikilikult selle riigi walitsusele annab, tuhu ta ametise määratud, on selgeste õeldud, et tema riigi isa kõigega nõus on ja kinnitab, mis saadik tema nimel teeb.

Nii siis on saadikul digus sellele maale, kus ta wiibib, ifegi sõda kuulutada, ja see sõja kuulutamine on walitsusele, kes teda saatnud, kohustaw. Enesestki mõista ei astu saadik niisugust sammu ilma oma walitsuse sellekohase käsuta, aga digus selleks on tal igal juhtumisel.

Wõdramaa saadik seisab selles riigis, kus ta ametis wiibib, suure au sees. Ainult selle maa walitsusest ja puhafterwed printsidest seisab ta aujärgu poolt alamal, aga kõigist teistest wõrstedest ja autandjatest seisab ta aujärgu poolest ees. Pariisis on saadikud aujärgu poolest koge presidendile järgmised, sest presidendi perekonnall ametliku aujärku ei ole. Mitme wõdramaa saadiku seast, kes ja ühes sellejamas pealinnas wiibiwad, peetakse seda kõige wane-maks, kes seal kõige kauem on juba teeninud.

Kõige tähepanemisewäärilsem kõigist saadiku eesõigustest on küll see, et kuna ta oma riigiisa ifikil asemil on, siis temal seal ka kõik need eesõigused ja auawaldused ofaks saawad, mis tema riigiisale omased.

Ta seisab seadusest kõrgemal, nii siis ei ole seadusel mingit wõimust tema üle.

Kui näituseks juhtumine wõtta, et saadik seal maal, kus ta ametis on, ägeduses nii kaugele lähed, et mõrtsukatöö ära teeb, siis ei tohiks teda ei wangi wõtta ega ta selle maa seaduste järele karistada. Kõik, mida see riik teha wõiks, on see, et selle riigi ees, kes saadiku saatnud, kaebtust tõsta, tema ärakutsumist nõuab ja ühtlasi palub saadikut tema oma maa seaduste järele karistada.

Niisama ei wõi saadiku wastu, k.s näituseks kaupmeeste käest kaupawõlgu wõtnud ja seda sugugi maksta ei taha, kaebtust tõsta. Tõrgub ta maksmast, siis ei ole wäewõimuga tema wastu midagi parata.

Kui ta nüüd seaduse karistuse alla ei käi, seisab ta siiski seaduse kaitse all. Sest kui näituseks wõlaujalbaja katsumis saadiku asju oma wõla eest ära wõtta, rändaks ta filmapiik wangihooonesse ja temale saaks seefama karistus ofaks nagu siis, kui ta wõdra riigi walitsusest ifikilikult oleks teotanud.

Umbes kahesaja aasta eest tehti Londonis katset Peeter Suure saadikut 500 rublalise wõla eest kinni pidada. Sellest järgnes äge ja kestew läbirääkimine Wene walitsusega ja selle tagajärjeks oli Inglise parlamendi poolt antud seadus, mis weel tänapäew maksew, ja mille järele niisugust lugu tulewikus enam korduda ei tohi.

Aga mitte ainult saadikul, waid kõigil tema ametnikkudel, ligikondsetel ja teenijatel on seefama eesõigus ja nad on wastutatawad ainult oma maa seaduse ees. Oletatakse nimelt nii, et iga saatfond oma maa pinnal seisab.

Kui endine Inglise kuningas Eduard umbes kümne aastat eest Wienis wiibis, tuli keiser Franz Josef Inglise saatkonda külastäigute. Oma terwitusekõnes tarwitas kuningas Eduard sõnu: „Kuna meie siin Inglise pinnal seisame,“ ja oma wastust algas keiser: „Suur rõõm oli minule Inglise pinnale astuda tohtida.“ Sealjuures ei olnud see „Inglise pind“ kusil mujal kui Wieni südames.

Sellefama oletuse peal põhjened ka saadikute tolli-wabaduse eesõigus. Kõigist riigimaksudest ja tollidest on nad wabastatud. Nii wõiksid, näituseks, Inglise ja Prantsuse saadikud Hispanias kõiki wõimalikta tollimaksu alla käiwaid kaupasi omaga kaasa tuua, ilma et tolliametnikud nende reisukohwreid rewiderida tohiksid. Niisama wõib saadik ja tema kodukondsed omale wäljamaalt tubakat, wiina ja teisi tolli alla käiwaid kaupasi tuua lasta, ilma et selle eest lo-pikatti tolliraha tal maksta tuleks.

Saksa invaliidid Torneos.

Salk Saksa invaliidid Torneo ääres parve oodates. Teisel pool jõe Torneo linn.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Bootele Meeskäpp.

XXVII.

Üks väga huvitav luuramisetäit, täis allatust.

20. august. Päheme luuramisele. Üle mägede. Väbi rahaste orgude, üle türelt mulisemate ojakete viib meie tee. Jõuame metsa. Siia jääme ööb pidama ja ootama, kuni päevavalge tuleb. Metsas liigume meie väga ettevaatlikult edasi. Silmitseme teraselt iga kängast, puud ja pööstast. Waatame ette ja taga, mõlemile poole kõrwale. Meie liikumise juba peale selle, kui siin ööb olime olnud, dige kaua edasi. Mis tella aeg võis olla? Mis sügune päeva-aeg? Hommik, lõuna või õhtupoolik? — Raste oli nende küsimiste peale wastata, sest sarnases paigus, hiiglatammede, kuuslede, wahstrate ja pähklipuude metsas walitseb ilka ämarus. Kunagi ei ole siin selget, päikesepaistelist ilma.

Meie liikumise pikalbastel sammudel, nagu käega ette-lobades edasi. Meid ümbritsevad hiigla-puutüved, kuna taeva asemel tasajalt märkamatuid puulehti ojakestel nägime ja need mõnusat jahedust pakkusid. Siin ja seal dikmitsefid hiilised sügiselilled. Linnud võgenesid sirtjudes meie eest.

Korruga seisatime meie. . . Kõigile kuulbus, nagu oleks meie ees pööstastikus tajane oksade pragin ja kahin olnud. — Waitis aga kõik ja nüüd, kus meie hinge kinnipidades umbes weerandtundi olime kuulatanud, ei kosinud enam midagi kahtlast kõrvu.

Jälle liikumise pikkamisi, pea kikiwarwul, edasi. Linnu-õhku ärewust ja nagu kartsime seda leida, mida ottsime. Aeg-ajalt puutusid meie silma üfistud laagrite ja hiitjutised sõjawäelaste seisukohad. . . Suleasemed kustunud tuldidega, tallatud sammal ja rohki, werised riiderabalad, pöösti puutüvede külge kinnitatud ridwad, mis püsside piramidide aset olid täitnud, nõõrid puuotstel, kus pesu oli kuuwata-

tud, . . Siin oli suppi söõdud ja kohwi joodud, seda tunnistafid rohu ja sambla peale kallatud jäänused. Seal oli haawatutele esimest arstiabi antud, nagu seda weristest puuwilla ja mähtmetükkidest järeldada võis. Siin olid hobused seotuna seisnud — puutüwid olid koortest puhtaks näritud ja juurikad sügawalt wälja kaabitud. . . Aga need, kes siin olid olnud, olid kadunud. Kus nad on? Võib olla dige kaugel, võib aga ka olla dige lähedal, siinamas kusa-gil tihnikus warjul, püss ja kuuliprits lastewalmis. . .

Mets näis kõrbeline olewat ja tühi. . . Meie ettewaatus suurenes. Üleilmine waitus ja tagasihoidud hingamine — tähendab, meis asus põnewus. Ei ole aga kedagi näha — tähendab, asjata arwamine, et siin keegi peitus võiks olla.

Meid oli ligi wiiskümmend meest. Ka üks argpüks, ülemuse armuofiline. Wiimane istas meiega kaasa tulla. Teda awateles sellele uudishimu. Kuigi siin hädaohtlik on, näeb selle eest jagedaste midagi huvitawat.

Korruga läis meist jällegi wärin läbi, wärin nagu küttil, kui ta selle lähedust märkab, kelle peale ta jahti peab. Tihnikust kuulbus nagu õhke ja puuotfad nagu liikusid. . . Sarnasel korral ei tule ülemusel mingisugust komandot anda, kõik sünnib iseenejst.

Wähem kui minuti jooksul oli tihnik, millest kahtlane liikumine kuulbus, ümberpiiratud ja püssiraudade otsad tihniku keskkohta sihitud. Igakuhe pill puuris kahtlast kohta. Nüüd oodati ainult ülemuse kästu, et peale tungida.

Keegi meie seast ei jõudnud pealetungimise komandot oodata ja kargas tihnikusse. Seltsamal silmapilgul, kui ülemuse poolt komando „tuld“ pidi järgnema, hüüdis ta:

„Pidage! Urge laste, seltsimehed!“

Selle peale puges ta sügawamale tihnikusse. . . Meie järgnesime temale.

Kõige pakemas tihniku salgateses, wanas lannujuurimise augukeses, istus naisterahwas sambla peal ja imetas rinnalasi, kuna kats kahupead, walgejuustjelist lasti, tema põlmedel uinufid. . . Waat, kus pilt täis poefiat, seefama aeg aga ka täis taredat sõjaaja iseloomu.

„Sei! Mis teie siin teete?“ hüüdsime meie pea ühest juust.

W. Kuust,
Värnu
Segewas sõjaväes.

J. Adandau,
Värnu
Segewas sõjaväes.

Hans Laurik,
Värnu
Segewas sõjaväes.

Jaan Lihtan,
Värnu
Venturite bataljonis.

August Jürisson,
Värnu
Sõja algusest rüütelini.

Vladimir Jurrik,
alamohv. 3. 4. järaku Georgi
risti ja aurabad saanud.

Aleksander Jürgens,
Samburi kr.
Segewas sõjaväes.

Aleksander Baumann.
Seated puuduvad.

Jüri Baumann,
Sõj. w.
Segewas sõjaväes.

Karl Toom,
Wõru kr.
Austrias sõjavangis.

Naisterahwas tõstis pea üles.
„Diete peast segasets läinud wõi! Weel silmapilt, ja meie olets teid surnuks lastnud!“ tähendas ülemus imestunult.

„Naisterahwas!“ seletas üks.

„Kurat wõtku! Seda näeme meie isegi,“ tähendas keegi.

„Missugune lollus, lastega ja nii paljalt siia padrikusse pugeda!“ pahandas ülemus.

Naisterahwas, kohkunud, segane, wiletates riideräbalates ja lödisedes, oli esmalt nagu kwiinenud, siis aga pööras ta oma pilgu kord püsside ja tikkupe peale, peatas weibi oma silles magawate laste juures ja lõpuks eitis tema kohkunud, segane pilt, hirmu-kiisw pilt, ülemuse peale.

Kats tema põlwedel magawat last ärkafid üles ja ha-
kafid nutma.

„Ma tahan süüa,“ wingus üks.

„Mamma, mul on külm,“ häälitfes teine.

„Urge kartte, meie ei tee teile midagi paha,“ rahustas teda meie ülemus, wanem alamohwitser.

Naisterahwas wäriwes kogu kehast. Ta filmitfes meie ülemust, kelle määrdund ülikond ja üleni faks habemega nägu, kust ainult faks terast filma wälkufid, midagi rahul-
dawat ei pakkunud.

Ta oli noor, kahwatu, kui linane riie. Piinatud elu-
karedustest wähereweline, kõhn ja — nagu öeldud, wilet-
faste riides, pea alasti. Peale särki ja alustuue oli temal
wana willane tell üle piha wifatud, mis määrdund fifti
peatätku abil kurgu alla finni oli tõmmatud. Oma paljaid
rindu, mida laps imes, ei märganud ta weelgi warjata.
Tema paljad jalad olid mudased ja kohati kandfswad nad
kuiwanud were märkfi.

„Kuidas teie nimi on?“ küfis meie ülemus õrnemal
toonil.

„Aleksandra Chzendrikowfaja,“ fofistas naisterahwas
waewalt kuudawalt.

Keegi meist lähines temale, filitas rinnalapse pead
ja küfis:

„Kui wana ta on?“

„Ema ei saanud temast aru ja ta kordas oma küsimust.“

„Oh,“ tähendas ta, „kahetsateft kuud.“

„Noh, siis peaks juba ammugi aeg olema teda ära wõd-
rutada. Lubage ta mulle, ma õpetan teda suppi sööma!“

„Ema sai rahutuks, mõlemad wanemad lapsed ärkafid
täieste üles ja filmitfesid meid, küll enim uudishimulikult
kui hirmunult. Meie läitiwad wõõpandlad näifid neile
wäga meeldiwat.“

„Kes sa oled, kust sa tuled?“ küfis ülemus.

Naisterahwas waatas temale kohmetult otfa, nagu ei
oleks ta tema küsimuseft aru saanud.

„Kust sa pärit oled?“

„Ma ei tea,“ wastas ta.

„Kudas? — Sa ei tea, kus sinu kodukoht on?“

„Ah, minu kodukoht — miks ei tea.“

„Noh, ütke siis!“

„Sealt külast!“ ja ta näitas küla poole, kus meie teada
— waenlane afuma pidi.

„Kus sinu omatsed on?“

„Kõik surnud. . . Mul ei ole ainustki sugulast elus!“

„Aga sinu mees? Sinu maja?“

„Mul ei ole enam meest ega ka maja. . . Maja põle-
tati maja. . .“

„Kes põletas?“

„Suurtükilaeng. . .“

„Kelle oma, kas meie wõi fakslaste?“

„Ma ei tea. . .“

„Aga sinu mees?“

„Mu mehe wõtsid fakslasted finni ja tapfid ära, kui ta
neile meie wiimast lehma ei tahtnud anda. Nad riüstafid
fiis kogu maja tühjaks ja wiifid meie wiimase waranduse-
natufe ära. . . Ma haaraftin lapsed sülle ja põgeneftin. . .“

Elmar Hämälberg,
Dru kr.
Segewas sõjawäes.

Johannes Liiger,
Petrogradis Moskwa
polgu lastaretis.

Woldemar Ruß,
Paide kr.
Sõjawäjal.

Woldemar Anton,
Wõru kr.
Soome hospidallis.

Aleksander Raun,
Saaremaal. Saawatud.
Moskwa haigemajas.

August Pinta,
Kaplast.
Segewas sõjawäes.

Wilhelm Sommer,
Kaplast.
Segewas sõjawäes.

Johannes Lou,
Idelehtmeist.
Austrias sõjawangis.

Ewald Pabar,
Räbri w.
Segewas sõjawäes.

Johannes Ruusenthal,
Piritalt.
Segewas sõjawäes.

"Ja kuhu tahad sa minna?"
"Ma ei tea seda isegi. Olen üksik naisterahwas ja otsin
omale ning lastele ulualust. . ."

XXVIII.

Jälle uuel liinil.

24. august. Algsime uuele liinile „S.-B.“ küla juure. Siin wõisin ma oma sõbrale Dmitri Samõlowile ohwitseriks-tõstmiseks wanemast alamohwitserist õnne soowida. Elame metsa all. — Raske on siin metsa ette kujutada. . . Mets on siin terve linn. . . Esimene pilt metsa peale, ei näi ta midagi muud olevat, kui määratu suur, läbipääsemata padri, umbne ja ämar tihnik, mis eluta ja waitne on. Mitte mingi asi ei näi rohkem furnu- ega hauataolise olema, kui siinne mets. Kui aga wõimalik oleks momentliski, wälgu-kiirufelt seda metsa maha raiuda, siis wõiks näha, kuidas metsa all elu kihab, kui sipelga peja.

Ümarikud ja kitsad augud, mis pealt kiwide, hagude, risu, mahalangenud puude, sambla ja sõnajalgega maskeeritud, olid — awaused, kust maa alla pugeda. Seal suurenesid käigud esmalt püstloodis ja edasiminekul weeloodis, ning wiisid igaweste kottpimedatesse maaalustesse eluhoonesse. — Nii on loogu metsaalune õõnes. Metsaäärtel ker-rib see õõnestik laewikuteks, kus waenlast waritsetaske.

Alg-ajal elasid inimesed loobastes maa all ja — Bene-Jaapani sõda pani loopasõjale alguse. . . Wiis inimese sellesse ajajärku tagasi, kus inimene inimese eest ennast warjates omale loopad puujuurte alla kaewas. Nii pugesid inimesed ka kest-ajal, kui rahwuste sõdast peeti — uksteise eest maa alla. . . seda tegid keltid, roomlased, kristlased ja hiljem — paganad kristlaste eest ning wiimased inkwiisitioni eest oma korb. Maa alla pugesid isegi salakaubawedajad. Maa alla saatis inimest warju otsima wenna eest rahwuse sõda, paganlus ristiusulisi, kristlased paganaid ja inkwiit-

sion wõi fanatismus, feodalismus ja ka ametnikkude omawoli. Kord kadus see mullariipe warjule pugemine, ja nüüd oleme meie jälle niifama laugel. — Otsime mulla rüpeft warju omale waenlase eest wõi ümberpöörduft — waritsjeme siin waenlast.

28. august. Rõbedad wõitlused olid meil siin mõne päewa eest N.-L. järwedel. Siin awasid falsklased jällegi kord üllägeda tule ja tarwitafid ohtralt ka lämmastawaid gaasijä, kuid tagajärieta. Praegu seisame meie „S.-B.“ külas luulelise maatohas, mis mägestikust, orgudest, järwedest ja imeilusatest metsadest koos seisab. Täna kolmas päew on meil siin juba üsna wagune elu, ainult harw suurükütule wahetus kestab edasi. . . Puhkame senist waewa, et uutele lahingutele mehifelt wastu panna.

Õffel mõtsime mõned wangid. Nad seletafid muu seas. et nende seisutord siin sugugi kiiduwäärt ei ole. Toit on wilets, teda on täbar kauge maa taha halbade teede tõttu wedada. Raod'used on kolesuured ja kohutaw on inwalidide hulga peale waadata, mis läbi R. ja W. saadetaske. Noorem illemus seletada, et farnast edasitungimist wahest edaspidi kahetetaske — nüüd on aga tagasiastumine wõimata. Nad on arwamiitel, et nad siin oma kaela niifama murravad, kui omal ajal, üle saja aasta eest, kuulus Napoleon Moskwas. Rahwas oodata Sakamaal närwilijemalt, kui kunagi ennem, rahu ja tunda ennast oma lootustes petetud olewat. Praeguste wõitude peale waadata rahwas wiltu.

30. august. Käisin täna ümberkaudssetes mõisades. Nad õik on mõnufad, enamaste surwemajataolised ehitused juba muidugi maalilises maastikus kõige luulelisematele koh- tadele ja looduse poolt kaswanud parkidesse ehitatud. Hir- mus ja õudne on aga seda häwitusetööd näha, mis neis korda on jaadetud — mööblid on wiimasceni ära ritutud ja purustatud. Beeglid, trilmud, lapide ja pelulaudade küljes olewad peegliklaasid on puruks peksetud. Siin seisab wana Pichtensteini tiitwflower — kuidas on ta lõhutud ja purustatud. (Järgneb.)

Meeleteramus.

Roda Roda.

Kellegil Arabia walitsejal oli sada hobust tallis, kuid kõige enam armastas ta oma wana kimmil, kes teda juba mitmes sõjas oli teeninud. Ühel päewal suri wana kimmel ära. Kui walitseja seda kuulis, jooksis ta wihaselt talli ja tahtis hobuserawitseja pead möögaga maha löüda.

Wesir aga oli ifandale järele ruttanud ja kahmas ta käest õigel ajal kinni.

"Ära tapa teda, ifand," hüüdis ta, "ära tapa teda enne, kui ütelnud oled, mis ta süüdi on."

Ja hobuserawitseja poole pöördes jatkas ta:

"Wilets! Kas sa aru ei saa, mis suguse ütlekohtu sa tegid. Sa lastsid oma walitseja parema hobuse ära surra ja andsid talle sellelääbi põhjuse wihast ilmasüüta inimest tapma hakata! Kui tema tõrge nimi tulewitus reostatud saab, siis oled sina selle põhjus, wilets ori! Ja sellepärast oled sa surmawäärne!"

Walitseja lõi silmad häbelikult maha, pistis mööga tuppe ja lahkus.

Kellegil wanal mehel oli ainus poeg. Kui ta surma lähinemas tundis, kutsus ta poja oma juure, wõttis ta käest kinni ja wiis ta wäikesse tuppa.

"Baata sin, mu poeg, seiwad warandused, mis pita elu jooksul töö ja kokkuhoidmise waral olen kogunud. Oled sa usin ja korralik, siis wõid neist oma eluaeg elada ja nad, kui mitte suuredatult, siis ometi wähenemata oma pärijatele edasi pärandada. Pillad ja nad aga ära ja jätud sellelääbi wiletusesse: ma löin sinna seinale naelast pöö endale parem üles, kui kerjama lähed!"

Warsti sellejärele surigi wanamees ära.

Poeg hakkas lõbusaste elama ja pillas isa waranduse tdeste mõne aastaga ära. Siis alles tulid talle isa sõnad meelde ja ta mõtles:

"Oh, et isa warandus mul nüüd weel käes oleks, mil ma kahju läbi targaks olen saanud! Kudas ma nüüd kokku hoiaks ja tööd teeks et ta alles jääks."

Ta wõttis nõõri, sidus selle naela külge ja tahtis laela kilmusesse pista — seal andis nael äkki järele; seina seest tuli nähtawale õõnsus, kust kulda, särawat kulda pörandale weeres! Seda oli just niisama palju kui esimenegi kord.

Afghanistanis walitsetes hallil ajal sultan Mahmud, talle nõrga walitsetuse ajal waenlane maal palju kahju tegi. Tema kõrwal seisis tema wesir Ejas.

Talumees, talle warandus ka ära oli häwitatud, tahtis sultanilt abi paluda ja pööras sellepärast wesiri poole.

"Digu," ütles Ejas. "Sultan läheb homme jahile. Oota teda metsa ääres, tõsta käed üles ja õnnista teda. Kui ta sinult siis küsib, mida sa keiserlikus metsas otsid, siis wasta, et kuulad, mis linnud jutustawad."

Talumees kuulis sõna, ja kõit läks nii, kudas wesir oli ette ütelnud.

"On siis tdeste olemas inimesi, kes linnukeelt oskawad?" küsis sultan Mahmud usmataalt.

"Ruidugi," wastas wesir. "Mäletan sellest waremalt palju kuulnud olewat. Kui õnnelik oleksin ma, tõrge sultan, kui lubaksid et see talumees mulle linnukeelt tõhiks õpetada."

Sultan andis talumehele kohe käsu sultanikotta tulla ja wesirile õpetust anda.

Mõni kuu hiljem pidas sultan wesiri seltsis sügawas metsas jahiti ja kuulis pöösastes kabe kulli hüüdu.

"Kas saad aru, mis need ütlevad. Ejas?"

"Jah, ifand. Üks kull kõi oma pojale teise kulli tilitart. Teine wastab: "Annan tilitre heameelega sinu pojale, kui selle eest mulle wiisjada häwitatud killa kingid." — "Seameelega," wastas esimene kull, "sest seitsaadik kui sultan Mahmud Afghanistanis walitsetes, pole meil siin häwitatud üladest puudust."

Kui sultan seda kuulis, andis ta wesirile käsu häwitatud kullad riigi kullul jälle üles ehitada.

Püha Suleimanni juurde tuli treial ja kurtis, et tema poest ilus piibuwaras olla ära warastatud; Suleiman lastis kohe terwe koguduse moheesse kutsuda. Kui terwe linn koos oli, astus Suleiman ette ja hüüdis:

"Kas see pole häbi, et inimene kõige rahwa ees warastatud piibuwart turbanirätikus kannab?"

Waras kahmas kohtubes pea külge ja oli nii käes.

Kalif Memuni ajal tunnistas keegi petis enda pühaks ja pettis siis rahwa käest hulga raha wälja.

Kalif kutsus mehe oma ette ja ütles temale:

"Ibrahimi pühaduse märk seisis selles, et ta tulest wigata wälja tuli. Noh, meie wiskame su tulde, siis näeme kas ta sind sööb wõi ei."

"Oh ifand, kas te ei wõiks, mulle kergemat proowi anda?"

"Digu," rääkis kalif edasi. "Püha Musa wiskas oma kapi maha ja see muutus maoks."

"See läheb mul weel rasemine korda."

"Siis näita püha Isa märki, kes surunud elawaks tegi."

"Nüüd oled märki tabanud, oh ifand," hüüdis petis rõõmfaste. "Mina tapan sinu ülema kohtuniku, seal selle Setjuibui Ehem, ära ja äratan ta siis jälle üles."

"Pea," ksisendas Setjuibui, "mina usun sinu pühadust ja kinnitan seda kõige rahwa ees."

Kalif Memuni naeris ja lastis petise lahti.

Kord elas sultan, kes midagi nii wäga ei armastanud kui puid ja lilleid. Ta lastis oma palee ümber toredad aiad asutada, ja kui need kõige ilusamas diehtes särasid, küsis ta jaatkonnalt:

"Mis wäärtus on minu aedadel?"

Kuid keegi ei teadnud midagi kosta.

Siis lastis sultan terwel maal kuulutada: Kes keiserlikud aiad ostab dieti hinnata, saab rikkalikud kingitused. Aga kes walehinna ütleb, sureb.

Üks wana derwish kuulis seda ja hüüdis:

"Mina tunnen inimest, kes sultani ülesande lahendab. Kui tema seda ei tee, ei suuda seda keegi teine terwes riigis."

"Kes sa oled, mees? küsis kuulutaja.

"Mina olen Hamidi ibu Ehem ja minu tütre tütar on meie maal kõige targem."

Kaul tassiti ühes tütre tütraga sultani ette.

"Käägi, tüdruk, mis wäärtus on minu aedadel?"

"Mitte pooltki jeda wäärtust, mis sagar head wihma wäärt on," wastas neiu.

Ja sultan wõttis targa neiu kohe omale naiseks.

Mõistatused.

	A				
R	S	J	R	T	J
A	J	A	A	W	A

Mis sugused kolmesilbilised nimisõnad saab neist tähtedest?

Seletus järgmises numbris.

Bene invaliidid Torneos.

Bene invaliidide tarbeks Torneosse ehitatud barakki ssemus.

Läätsleem.

"Now. Br." kirjutas Menschitow suure waimustusega ja pifalt läätseleemest. "Kui tal ühtsuurt wäärtust ei oleks," hüüab Menschitow, "aga siis ometi Esaw selle eest ei oleks oma esimese sündimise digust ära müüinud."
"Päewaleht."

Seda lugedes tuli mulle kuulus näitleja August Junckermann meele, kes 1889. aastal ühel Reuteri-dütlul Tallinna linnateatris kirjapalana järgmise naljaloo ette kandis:

Kusagil Juudi koguduses olid ühel poisil üksteise järele isa ja ema ära surunud, ja et ta väga waene oli ja tal ka sugulast järele ei jäänud, siis tuldi otsusele poisist koguduse kulus illes kaswatada. Selle otsuse põhjal pani siis rabi*) niisuguse korralduse maksma, et pois — nõndanimetatud „Shoher“ — lordameisi jõukamates perekondades lõunat söömas pidi käima. Nõnda läksid mõned nädalad ilma mingisuguse waheljuhtumisetä mööda ja pois oli oma saatusesega väga rahul. Warsti aga kaebasid söögiantjad äksteisele, et Shoheri söögijäru määratu juur olewat, ja pidasid nõu, kuida Jakobit sellest ära wõõrutada tuleks.

"Anname talle igapäew läätseleent süüa, see wähen dab peagi pois söögijäru," soowitas keegi.

Kõik olid selle ettepanekuga nõus ja tegid otsuseks, et poisile edaspidi ainult läätseleent süüa annawad.

Ühel esmaspäewasel päewal tuleb Jakob, kellel leiwaifade kurjast nõust mingit aimu ei olnud, naljane nagu hunt, rikka kaupmehe Nathan Leewi juure lõunat sööma. Arast koputab ta ukse peale ja astub sügawa kumardusega kisse.

"Tere lõunast, herra Nathan Leewi — tere lõunast, proua Saara Leewi! — Mis teewad lapsed? Jumal, misugune ilus ilm, siiski pisut külm — aga kui teie oma heategewusepäikest meie peale paista lasete, siis on teil ilka soe. Mis on teil täna süüa?"

"Läätsleem, Jakob!" wastab proua Saara.

"Läätsleem!" hõistab Shoher rõõmsalt ja keelega mõtti lahkudes, "läätsleem on hea toit!"

Ja ta istus laua juure, sõi kolm taldreku täit „head toitu“ ja tänas siis, nagu juutide juures kombeks, ja nagu Jakobile õpetatud, wagas pakwes oma isade Jumalat maitsesewa toidu eest järgmiste sõnadega: „Jehowa Elohim bores Elul purim! Balemachomes Koscher schelmachai bshdres — Amen! Aitüma, herra Nathan Leewi — aitüma, proua Saara Leewi! — Jumal õnnistagu teid sellega tuhatwõrra, mis teie mulle head olete teinud!"

Siis wõttis ta mütsi, tegi weel ühe sügawa kumarduse: „Jumalaga, herra Nathan Leewi — jumalaga, proua Saara Leewi!“ ja kadus.

Järgmisel päewal tuli ta Abram Baruchi juure.

"Tere lõunast, herra Abram Baruch — tere lõunast, proua Rebekka Baruch! — Mis teewad lapsed? — Jumal, misugune ilus ilm, siiski pisut külm — aga kui teie oma heategewusepäikest meie peale paista lasete, siis on teil ilka soe. Mis on teil täna süüa?"

"Läätsleem, Jakob!" wastab proua Rebekka.

"Läätsleem?" kordab Shoher, "läätsleem? — Läätsleem on hea toit!"

Ja ta istus laua juure, sõi kaks taldreku täit „head toitu“ ja palwetas:

"Jehowa Elohim bores Elul purim! Balemachomes Koscher schelmachoi bshores — Amen! — Aitüma, herra Abram Baruch ja proua Rebekka Baruch! Jumal õnnistagu teid sellega tuhatwõrra, mis teie mulle head olete teinud! Jumalaga!"

"Jumalaga, Jakob!"

Järgmisel päewal tuli ta juba weerandtunni enne söögiaega Israel Salomoni juure.

"Tere lõunast, herra Israel Salomon — tere lõunast, proua Ewa! Jumal, misugune wihmane ilm! Aga teie lasete oma heategewusepäikest paista, ja siis ei ole mitte külm. Mis on teil täna süüa?"

"Läätsleem, Jakob!"

*) Juudi õpetaja.

Jakob taganes lohkludes sammu tagasi. „Läätsleem?“ Kordas ta lühike wahaja järele, kuna ta tassa oma ette sofistatas: „Esmaspäewal läätseid, teisipäewal läätseid, kesk-nädalal jälle läätseid — Sumal, ma ei ole ju Esau!“ Siis lühas ta aga walguste ja pisut kaheldes juure: „Läätsleem on hea toit!“

Ja ta istus laua juure, sii taldreku täie läätseleent ja palwetas lõpuks:

„Jehowa Elohim purim! Schanlemachai bshores — Amen! Mitima! — Sumal õnnistagu teid sellega sawõrra, mis teie mulle head olete teinud! Sumalaga!“

„Sumalga, Jakob!“

Neljapäewal tuli ta juba pooltundi enne söögiaega Mooses Rubinsteini korterisse, kiskus ukse lahti ja tormas, ilma et pererahwa heategewusepäitefest sõnagi oleks lausunud, juba valmistatud laua juure.

„Mis on meil täna süüa?“ küsis ta, mehniklikult lusklast kinni haarates, ja ajas suu ahnelt punni, nagu karplala, kui ta mõnda raswast suutäit alla neelata tahab. „Läätsleem, Jakob!“

Küüd langes õnnetu Shoheri nagu liigetega nuga kottu, ja ikka pikemaks ja pikemaks wenis tema nägu. Wa-lus õhtamine tu i tema rinnust kuuldawale ja lusklast lan-ges käest pörandale.

Proua Rael Rubinstein filmitseb suure meeleheaga seda mõj-, mida igapäewane läätseleeme söömine poisi peale on awaldanud. „Sumala ime!“ lausub ta salaja oma ette, „kõik läks nii, nagu meie seda soowisime: Shoheri ei söö täna kolme eest — ta ei söö kahe eest — ta ei söö üleüldse!“

Proua Rael kutsus kõiki sööma, kogu perekond istub laua juure, ja Jakobile tõstetakse suur taldreku täis läätseleent ette.

Uga Jakob waatab jälestusega läätseleeme peale ja — õhtab. „Jakob, mis sul on? — Kas julle läätseid ei maitse?“ küsib Mooses Rubinstein ja wistab sealjuures pilgu naise peale — pilgu, mille peale proua Rael naeratades filmi pilgutab, et ta asjalooft aru on saanud. „Söö ometi, Jakob, läätseleem on hea toit!“

„Ah ja,“ wastab waene Shoheri nutuse häälega, „läätsleem — on — hea toit!“

Ja kangelase julgusega surus ta lusklast palju läätseleeme sisse, tõstis siis lusklast täie leent suu juure ja tahtis selle wägise alla kugistada, aga — waim oli küll walmis, kuid liha oli nõder. . . . Ohates lasti ta lusklast jälle langeda, ja juured pijarad weerefid üle tema palgedele.

„Jakob“, küsis proua Rael, „kas sul ei ole söögisu? — Oled sa haige? — Sa söid eila wist liiga palju ja oled oma seedimise ära rikkunud?“

„Oh Sumal, Sumal!“ oigab Jakob, „jah — ma olen haige — suuremas haige — mul ei ole sugugi söögisu!“

„Siis ära sunni ennast sugugi sööma, armas Jakob!“ wastas proua Rael. „Mine koju ja heida sängi — aga enne täna meie isade jumalat selle hea toidu eest, mis ta meile on annud!“

„Ah ja!“ õhtab Jakob. — Ja ta tõstis filmad taewa poole ja palwetas: „Jehowa, Elohim, kuule mind palwetama —“

„Jakob, miks sa ei palweta mitte meie keeles?“

„— ja tasi minu heategijatele,“ palwetab Jakob edasi, ilma et ennast segada laseks ja taganeb sealjuures ukse poole, „mis nad mulle tegid ja andsid selfamal kombel: anna neile läätseleent — ja jälle läätseleent ja muud midagi kui läätseleent igapäew — Amen!“

Kende sõnadega kiskus waene Shoheri ukse lahti ja tormas wälja.

Ja Mooses jaatis ühe ehmatanud pilgu oma naise peale ja ütles: „Rael — ma usun, Jakob on asjast aru saanud!“

Ja proua Rael noogutas tõsiselt peaga ja wastas: „Mooses, ma usun seda ka! Sumal hoidku, et see mitte täide ei läheks, mis ta meile õnnistuseks palus!“

Ja Mooses Rubinstein naeratas. „Ära usu, et see täide lähed — ja kuigi tema palwe täide lähed — läätseleem on ju wäga hea toit!“

Kende sõnadega wõttis ta Jakobit taldreku ja hakkas Jakobist järelejäetud läätseleent ahnelt häwitama.

Jakob aga jooksis rabbi juure ja kaebas oma häda.

Ja rabbi muheles oma ette — ta tundis juba oma „arawalitust rahwast.“

„Jakob,“ küsis ta, „kus sa homme lõunat sööd?“

„Benjamin Rosenthali juures.“

„Ma lähen täna Benjamin Rosenthali juure ja muret-sen selle eest, et nad sulle jälle läätseleent ei anna. Täna wõid sa aga minu juures lõunat süüa.“

Ja ta wiis Jakobit oma laua juure ja sellele maitstes nüüd söök suurepäraliselt. Kui Jakob wiimaks oma kõhu wiimase fopini täis tundis olewat, pani ta lusklast lauale, tõstis filmad taewa poole ja palwetas südamlukult:

„Jehowa Elohim bares Ramores Ebul purim! Bale-mahomes Thebet Koshet, Linsomai trefe Rapores, shanle mahante bshores — Amen!“

„Bog“.

Esimehe dollar.

Minu raha oli otjas, ma seisin sõna tõsisest mõttes ilma kopikata Denveris, Kolorado Osariigis, uulitsal. Näis, nagu ei wõiks keegi mind tarwitada. Ma katsusin kõid. Ma koputasin igalepoole; ma jooksin nii, et jalad werisid. Aga igaltpoolt sain ma ühe ja sellesama wastuse: „Meie ei wõi teid tarwitada.“

Wiimaks sain ma ühe loomademaja omanikuga kottu, kes ühest Põhja-Amerika wäitsest linnast teise rändas. Tal oli parajaste meest tarwis, kes „iga asjaga hakkama saaks.“ Mina olin tema mees, sest nälg wahtis mul filmadest — ma pidin raha teenima, sest mul ei olnud teist walikut. Aga mis see wilets mulle ette pani, oli ifegi Amerika jaoks liig: mina pidin ennast tiigri naha sisse õmmelda lastma ja siis neljatõlakil elusa lõwi juure puuri minema. Tema päris tiiger oli surnud. Ta oli aga selle wälja kuulutanud, ja ta pidi tiigert näitama, makstu mis maksab. Ta waletas mulle ette, et tema lõwi wana ja nürimeelne ja poolpime ja nii rammufaks söödud olewat, et see ifegi minu peale ei waa-taksfi.

Mul oli wähe andi tiigri osa jaoks, kõhlesin kaua, aga loo lõpp oli, et ma siiski dollari eest puuri lähetsin.

Ja ma tegin seda. Sellest saadik tean ma, mis hirm tähendab.

Kui nad mind naha sisse õmmelnud olid, lätkati mind ühte puuri. Bealtwaatajate ruum oli täis kui kiilutud ja Denveri elanikud wõtsid mind rõõmuühiskamistega wastu, otsekui oleksin ma kuulnud näitleja olnud. Aga mul oli nälg, ja mul oli hirm!

Õhtotsa lõwi ennast ei liigutanud, aga wiimaks tõstis ta pead ja raputas laska. See oli tore loom, kellestarnast wähe leidub. Ja siis tõusis ta illes ja tuli minu poole. Ma hoib-sin filmad kinni; ma tahtsin karjuda, aga ei wõinud. Mul oli, otsekui pigistataks mul kõri kinni. Ma ei suutnud häält teha.

Aga kuigi ma midagi ei näinud, kuulsin ma kõid. Ma kuulsin, kuidas see pörgulik elajas lähemale roomas. Ma kuulsin tema urisemist, tema käppade tasast kahinat puuri laudpörandal, ma kuulsin, kuidas ta omal sabaga wastu külgi pekis.

Lähemale ikka lähemale tuli ta minu poole; ta oli juba üsna minu kõrwal; ma tundsin, et ta mind oma käpaga puutus, ma tundsin tema palawat hingedõhtu, ja — ma kuulsin, kuidas ta mulle sofistatas: „Kas see kuradi näru annab sulle ka kõigest ühe dollari?“

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud haiguste rawitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünnitamine. Piltidega. Hind 1.50 kop. Teaduse kirjastus Särju ja Riitli uulitsa nurgal 46/15.

Bene invaliidid Torneos.

Saaparanta, Torneost waadates.

Õnnelik Paradisa.

Henry F. Urban.

Mis, te arvamise järele ei sünni enam ime? Siis ei tunne te Cardinellaft pärit olewat paksu Dreeste Paradisa elulugu. Miks tuli ta kenast Cardinellaft New-Yorki? Wäga lihtne, ta tahtis, nagu mitmedki teised itallased, hästi kerge waewaga palju raha teenida, et siis tagasi sõita — Cardinellaft, kus õõseti õõpitud armsalt laulsid, ja Lucia Camaranole ütelda: „Siin ma olen, magus Lucia, olen rikas mees, astume abielusse.“ Wõib olla, oli talle jumala-ema armuline, kellele ta kordamineku korral altariteki oli lubanud kinkida. Pealegi ei olnud jumalaema ainuke, kelle peale ta lootis. Tal oli olemas ju veel hea onu Giovanni Lucca, kes, nagu nii mitmedki teised itallased, ühes New-Yorgi puuwilja-kaupluses töötas. Ka see pidi aitama, tingimata! Rahjult ei teadnud Dreeste, kus ta elas.

„Tunnete te mu onu Giovanni Luccat, kellel suur puuwiljakauplus on?“ küsis ta siserändajate-büro ametnikult ja imestas väga, kui see naerdes eitas. Mees oli isegi nii lahke, et adressiraamatust järele waatas, kuid Giovanni Luccat ei olnud. „Kõige lihtsam on, minge Italia linnajaku ja küsige seal. Seal tunnewad kõik üksteist, ja seal leiata oma onu tingimata.“

Dreeste tegi, kuidas lästi. Ja tõeste, ühes wiltsas majakeses, mis end uhkelt „Hotel Rè Umberto's“ nimetas, tunti ta onu Giovanni Luccat; ta elada, nagu talle öeldi, Mulberrystreetis. Sinnapooles sammus Dreeste. Ah, oli see aga elu! Kurat, täis Italia! Igalpool itallased, ainult Italia juurewilja kaupmehed, pagarid, kalakaupmehed, lihunikud ja restoranid. Uulital ronisid wäikesed mustajuukselised ja mustafilmalised Italia lapsed, poolpaljalt ja ropult. Ta oleks neile suud andnud. Keegi inimene ei rääkinud hirmuäratawat Ingliskeelt, mis Dreestele nagu kaswide kuresemine wõi partide häälimine tundus. Igatiis rääkis armast Italia keelt ja igalpool rippusid puualustel kollased mafaronid nagu tohus.

Keegi poisj jooksis wastu sarnast alust ja paiskas ta ümber, nii et mafaronid musta weemüllasse langeksid. Pagar tuli omast keldrist wälja, tige nagu erilane. Ta sõimas

hirmsaste, seadis aluse jälle korda, ja mafaronid kuwafid edasi. Poisi ema tuli nüüd juure — punane rüüt ümber ölade — ja sõimas häbemata pagarit, teda ta isegi haife-waks wähiks nimetas. Igaltpoolt ruttasid nüüd naised koku ja sõimasid kaasa. Alnad awati üleweel ja all, paremal ja pahemal pool, ja mehikesed ja naisukesed pistsid omad pead wälja ning sõimasid; paljud mustad filmad keerlesid ja pöörlesid metsikult, ning paljud läed wehlesid õhus. Ah, niisama nagu Cardinellaft, tõeste! Tore! tore!

Kui Dreeste lõpuks oma onu maja juure jõudis, imestas ta väga. Mehe jaoks, kellel oma puuwilja äri oli, olid maja ja korter väga räpased. Onu ei olnud kahjuts kodus. Dreeste küsis kus onu äriruumid on.

„Ta äri?“ wastas naerdes pats Italia naisterahwas, kelle juures onu elas. „Harilikult on ta äri Honstonstreeti ja Bowery nurgal.“ Ta juhatas talle tee kätte ja Dreeste sammus edasi. Kui ta Italia linnajakoft wäljas oli, nägi kõik teiste wälja. Ka siin leidis ta itallasi eest, kes uulitsanurgal oma nelja — wiie tooli juures seisid wõi saapaid puhastasid. Muidu ei tuletanud mingi asi Italiat meelde. Inimesed ruttasid edasi, kahwatud ja ärewad, nagu ajaks neid keegi taga; uulitsaraudteed kihutasid pööraselt kõrwuimastawalt edasi. Iga filmapilk põrtas ta mõne jalakäijaga kokku, iga filmapilk lifendas talle mõni kutsar midagi. Nüüd oli ta Honstonstreeti ja Bowery juures. Kuid, kus oli onu? Ta ruttas üle uulitsa, pahemale ja paremale poole waadates. Ükki kuulis ta enefe taga uulitsaraudtee müra ja wagunijuhi kisa, kes kõigest wäest wagunit katkus peatada. Dreeste kargas ruttu kõrwale ja oleks peaaegu karsuse sattunud, mis kellegi itallase oma oli ja milles bananid olid.

„Noormees,“ lausus Italia puuwiljakaupmees lahkest naeratades, „te ei ole veel kuigi kaua New-Yorgis.“ Ta tahtis juba ära minna, kuid heitis selle juures veel pilgu Dreeste peale: „Wüha jumalaema — me tunneme üksteist. Sa oled Dreeste Paradisa Cardinellaft!“

„Jah, see olen mina. Ja teie — on see wõimalik? — Onu Lucca, Giovanni Lucca!“

Nad kaelustasid ja suublesid endid uulitsal, teiste inimeste imestuseks. Dreeste pidi jällegi imestama! Onu

Politikline sõprus.

Jsa: „Juba sa ehid ennast jälle! See on juba liig! Neli kawaleri korraga!“

Titax: „Mis sellest? .. Kõik minu kawalerid — on meie poliitilised liitlased. Üks nendest on inglane, teine prantslane, kolmas — serblane ja neljas — itallane. Peame ometi ju endi liitlastega sõprust alal hoidma.“

Lucca puuwiljakauplus oli wäike bananide kారు, millest ta oma kaup publikumile müüs, muud midagi! Muudugi onu ei wõinud teda mingil moel aidata. Ja raamatupidajat ja „kaasomanikku“ ei olnud tal sugugi waja. Selle peale waatamata, palus onu Lucca teda oma korterisse. Ka lubas ta kõik teha, mis iganes wõib, wa hea, tubli onu. Kui nad koju jõudsid, algas järelepärimine.

„Palju on sul raha?“ küsis onu.

„Weel 25 türi!“

„Ah, mitte palju, umbes wiis dollarit, kuid siiski midagi. Muudugi pead sa mu majapidamise kuludest poole enese peale wõtma. Sa pead tööd tegema. Mis teeksid sa kõige parema meelega? Tahad sa puuwiljaga kaubelda, saapaid wõtsida wõi wäntorelit määngida? Ühega pead sa hakkama saama.“

„Wäntorel! Mul on hea muusikaline kuulmine. Ka ei soowits ma palju tööd teha.“

„Ah!“ naeris onu. „Sa oled ka üks neist, kes tahab, et unapuu, millest Ewa paradisis sõi, mõni fidrumipuu oleks olnud, sest siis oleksime veel kõik paradisis. — He? Raha kohe, et sa Cardinellašt pärit oled. Laistelejad! Siwa, ostame leierkasti. Raha annan mina.“

Kaks päewa hiljem oli Drestel wäntorel. Wäntorel oli wana, ja iga neljas toru ei olnud muud midagi, kui ainult tuul. „Kurad, see ei too mulle kuigi palju fiske!“ arwas Dreste ohates.

„Just wastuoksa! Sulle makstakse hea meelega, et sa aga ruttu kaotsid.“

Dreste naeris. Onu oli wäga kawal ja tark. Mõeldud muretseti veel politsei käest lubakiri, ja rändamine mööda linna algas.

Kui nad ühest riidekauplusest mööda läksid, tormas sealt keegi isik wälja, andis Drestele paar tulist kõrwakili ja ütles: „Siin sa siis oled, naru! See hulgas warastas minu juurest mõne päewa eest ilikonna, wõtte ta kinni!“ Kõigi protestide peale waatamata, wiidi Dreste politseisse, kus ta kuni hommikuni istus. Ülekulutamisel seletas onu, et Dreste ainult kahe päewa eest siia jõudis, mille tagajärjel ka Dreste wabaks lasti.

„Mu herra,“ ütles onu Lucca riidekaupmehele, „te arwate, et asjal sellega lõpp on. Se andsite mu ilmafütta depojale mitu kõrwakili, lasite ta wangikotta wiia. Matske kahjutasu, enne kui lohtusje taeban.“

Kaupmees katkus kõrwale puigata, kuid onu Lucca ei jätanud järele, sest ta teadis, et Drestel õigus oli, kaupmeest lohtusje taebada. Witmane pakkus wiis dollarit.

„Andke katklümmend, ja me oleme rahul!“ arwas onu. Mees andis, ja onu pistis raha tasku.

„Suurepäraline!“ lausus Dreste naerdes. „Ma soowitsin, et ma igapäew mõne kõrwakili saaksin.“

„Jah, see siin on imeküll maa, meie Cristoforo Colombo maa!“ kinnitas onu. „See ifalik hoolitsus kõigi eest, kes kaasinimeste kergemeelsuse pärast kannatavad, on tõeste imestusewääriline nähtus. Meil Italias on asi palju pahem. Annab sulle keegi kogemata kõrwakili, siis oled sa lihtsalt kõrwakili saanud. Siin saad sa kahjutasu — kõrwakili eest, põhjuseta tinniistumise eest, ausa nime teotamise eest — kõige eest peab siidlane maksma. Kui sa kellegi keldrisse kukud, peab keldri peremees maksma, sest ta kaitsefiskeade ei olnud korras. Kukul sulle teliskivi pähe, maksab maja peremees. Kukul sa trepil maha, maksab peremees; juhtub raudteeõnnetus, ja sina kannad selle all, maksab raudteetselet. Tore, tore, Amerika on suurepäraline maa!“

Teisel hommikul sammus Dreste jällegi oma astmatilise leierkastiga mööda linna. Onul oli õigus. Dreste teenis tubliste raha.

Utsford anti talle raha, et ta ruttu kaoks, teinekord meeldis ta Saksa ja Iiri toatüdrukutele, kes talle palju raha andsid. Ta punakaspruunid paled nägid wälja, nagu küpsed pirnid, ja mustad filmad kaitisid kenaste; kui ta weel oma walgeid hambaid näitas, olid Bridget ja Auguste täieste wangistatud, ja tšentid tulid aina.

Ragu belbud, tal oli õnne, jumalaema oli armuline. Kuid asi muutus weel paremaks. Onu nõuandel muretset ta omale wäike ahwi, kellele onu wäike lumiwalge ilikonna selga õmbles ja lumiwalge kübaratse pähe muretset, nii et ta New-Yorgi uulitsapühitaj meele tuletas. Siis ostis Dreste enesele wäike luua, millega ahw leierkasti rohelist kalewit pühkima hakkas. See oli nii naljakas, et kõik inimesed — isearanis aga lapsed — end lõhki naerfid, kui nad seda wäikest uulitsapühitajat filmitsfid. Ei ole ime, et raha õhturaste wõolaks. Cardinellaše kirjutas ta, et ta muusikant on ja ainult kõige peenematele inimestele mängib, mille eest talle hästi maksetakse. Kord juhtus, et ta ilma leierkastita pargis jalutas — enese lõbustuseks. Ta mõtles Cardinella, oma wana ema, Lucia Camarano ja püha jumalaema peale. Kui ta üle uulitsa läks, paistis mingi asi ta eemale. Kui pats Dreste üles ärkas, lamask ta hospitalis. Parema käsi oli wigane, ninaluu ja küljeluu murduud. Muudu oli kõik korras. Õhtupoolse tuli onu Lucca. Ta immunägu hülgas rõõmu pärast, ta filmad särasid.

„Dreste — oh seda õnne! Kuradi pärast, sa oled jumalaema pailaps. Tõeste! Mõtle ometi — keegi jalgrattasõitja ajas sulle otja. Sa sõitis liig ruttu ja ilma tellata. Sa sõitis sulle otja, ilma et oleks helistanud. Sinnawalt ja kolm lihtinimest olid pealtnärijateks. Muudugi wõeti ta kinni.“

„Mis õnn siis jee on?“ wastas Dreste tigevalt. „Ma wõin elutsajaks sandiks jääda.“

„Mitte sugugi, mu armas, mitte sugugi! Warsti on kõik jälle korras, ütles arst. Nina- ja küljeluu on murdu- nud, käsi wigastatud. See on kõik. Aga misugune õnn! Rattasõitja on wäga ritas mees, suhtruwabritant. Ma lähen kohe adwofadi juure, kes kahjutasu wälja nõuaks. Ela hästi. Amerika on kahjutasude maa. Sealt saame midagi!“ Ja ta oli labunud.

Teisel õhtupoolse oli ta jälle seal: „Kõik on suurepä- rane, mu armas!“ ütles onu ja istus tooli peale. „Mõtle ometi, asi on juba korras. Enne kui ma lohtusje wõifin taebada, maksis suhtruwabritant nelituhat dollarit — mis ja selle juure ütled — nelituhat dollarit! Kõik New-Yorgi itallased on rõõmu pärast meelest ära!“

Jah, see oli õnn. Dreste paranes ruttu ning warsti lasti ta hospitalist koju.

„Tead sa midagi,“ ütles Dreste, kui ta jälle kodus oli, „ma kingin jumalaemale weel kuldketi. Wõid olla, et mul siis weel enam õnne on.“

„See seda, mu poeg,“ ütles onu. „Ei wõi kunagi teada.“

Ja Drestel oli veel enam õnne. Täsi, juurele oli sügis järgnenud; ja talu oli täis. Dreste seisjis — hommitul oli liig külm, et leierlasti wändata — külma läes lõbisebes uulitsal ja ootas uulitsaraudteed. Kui ta wagunijuhite peatamisega märku andis, wihaslast see märguandmine seda kõrget istut waga. Peatamine oli tema arwates ülesitigne uhtus. Ja nüüd weel selle naruise itallase pärafi. Ta lastis oma kallist sõiduriista natule aeglasemalt edasi liituda ja — kui ta arwas, et itallane juba peale on jõudnud hüpata — awas ta tormasi, ja wagon tormas edasi, nagu lahtilastud jahitoer. Pats Dreste oli tdeste jalalauale jõudnud. Kuid hoog, millega wagon äkitselt edasi tormas, paiskas Dreste wagunitrepilt maha — uulitsale. Konduktor pidas waguni kinni ja ruttas Dreste juure. Inimesed astusid lähedale ja tõstsid Dreste üles, kelle pea weeb jooksis. Peale selle oli ta pahem tõrw täieste latki ja pahem jalg wigastatud. Publikum oli ärewuses, sest juba kauemat aega laebasid nad wagunijuhite peale, kes wagunit lunagi täieste seisma ei jätanud. Tõsin inimesi lubasid tunnistajatenäna üles astuda, et wagunijuhit ei olnud wagunit seisma jätanud. Kõik tahtsid uulitsaraudtee-monopolistidele kätte maksta. Kui Dreste hospitalis jälle korda oli seatud ja nüüd kellegi lahle tohtri tõllas jälle koju oli sõidutatud, langes onu tale ümber kaela. Ta oli rõõmu pärafi meelest ära.

„Oh sina õnnelik!“ hüüdis ta itla jälle. „Nüüd on aga huwitaw teada, palju see sisse toob! Me laebame, me laebame! Uulitsaraudtee-osaühitus, need neetud rahatoerad! Praegu walitseb just kõige parem meeleolu nende wastu!“ Juba jelsamal õhtul jooksid kõi New-Yorgi adwokadid ringi, et seda protsessi omale wõita. Wiendana ilmus uulitsaraudtee-osaühituse adwoklat, kes nagu mõni auster wälja nägi. Asi on waga lahtlane, arwas ta, kas Dreste ülesõidje midagi saab; wagunijuhit ei pannud teda sugugi tähele. Kuid onu Lucca ei olnud pea peale kukkunud. Lõpuks palkus adwoklat wiisjada dollarit.

„Pakstuhat dollarit!“ hüüdis onu Lucca, „mitte tšentigi wähem.“

„Te naljate,“ ütles adwoklat ja tegi, nagu naeraks ta enese furnuks, ning lahkus. Teisel hommitul palkus ta tuhat dollarit, tahe päewa pärafi poolteistuhat. Siis tuli lahetuhandeline tšheff.

„Laewas andtu, et see itla nii edasi kestaks!“ arwas onu. Dsaiühituse äriuurimides rõõmustati aga, et itallane nii wähe oli nõudnud. Rumal itallane! Wannutatud mehed oleks tale wähemalt kuustuhat andnud.

Drestel oli nüüd umbes kuustuhat dollarit eht Italia raha järgi: 30500 liiri. See kapital oli Cardinella jaoks juur küllalt. Ta wõis selle eest maja ja aia osta, selle juure weel wiinamäe, wõis Lucia Camaranoga abielusse astuda ja wana ema enese juure wõtta, — tore! Kõhe sõidab ta tagasi Cardinellasse. Onu Lucca ei tahtnud sellest midagi teada. „Miks nii kiireste, mu poeg?“ lausjus tema, „sul on weel enamgi õnne, kes teab?“

„Ei, ei!“ wastas Dreste, „ainult kolm korda on inimesel õnne!“

Nii kaua kui ta weel küljeluid ja ninaluu murdis, oli asi launis hea. Kuid tujulas õnn wõis ta asja nii pöördä, et ta oma kaelaluu murrab, ja siis, mis on temal kasu? Ka ajasid teda kõi inimesed Italia linnajaoft taga, ijad, emad, tütreb. Igaüks tahtis seda kuldala, kellel oma 30500 liiri oli, püüda. Isearanis usinaste püüdis teda juurwiljalaupehme Savarese tütar: Ta saatis tale õõguwaid armastuskirju ja läts temaga itla jalutama, kas Dreste tahtis wdi mitte. Ühel pühapäewal tuli wana Savarese Dreste juure ja küsis: „Kuna tahad sa ennaft mu tütreaga kihlata? Kõik inimesed räägiwad, kuidas sa teda armastawat,“ — ija püüdis Drestet Amerita wiisil oma tütre meheks wõita.

See ajas Dreste New-Yorgist minema. Ühel heal päewal walitses Cardinella suur ärewus: Dreste, paks Dreste oli jälle kodus; ta oli rikas mees. Seal istus ta oma ema wäikes toates, ja akna taga seisid kõi naabrid, kes himuga kuulatasid, kuidas Dreste omaft õnnest pajatas. Wõju oli allataw. Wäljarändamihopalawit oli Cardinella

Poolit töö.

Naine: „Kas sul häbi ei ole! Misugune halb iseloom sul on! Eila wihaslast ja mind poolsumuks.“

Mees: „Selles minu iseloomu halb külg seisabki, et ma itla poolitu töö teen.“

lahti pääsenud. Kõik rändasid New-Yorki, linna, kus tõrwatüilude ja kakkiste ninabega wõib raha teenida! Sisse-rändamise-komitee murdis pead, miks just kõi Cardinellaft New-Yorki rändawad, kuid ta ei wõidnud selle küsimuse peale wastust leida.

Ja imelikka kirju saadeti Amerikasse. Näitujels: „Kui sa mind tdeste armastad, mu juhku-Luigi, siis waata, et sa warsti uulitsaraudtee-wagunist wälja lendad!“ Wdi: „Kas sa weel jalgratta alla ei ole jäänud?“ Wdi: „Soowitan, et sa warsti paar küljekonti murrastid, terwitab sind ju armastaw ema.“ Wdi: „Ah, minu helmets, sa oled aga hädawares, mitte tõrwatüilugi ei saa sina!“ Wdi: „Kui sa esimese juunini uulitsaraudtee alla ei jää, lähen ma mõnele teisele mehele.“ Kuid imelik, midagi sarnast ei juhtunud. Minult korra tuli ilusalt Gemma Salabinolt kiri, milles ta emale teatas, et ta kellegi amerikalase 10.000 dollari peale kohtusse on laebanud, sest amerikalane ei olla oma abielulubadust täitnud. Terwe Cardinella soovis Gemma emale õnne. Kuid warsti tuli jahedam lõpp, kui teine kiri pärale jõudis, milles teatati, et Gemma ainult 6 tšenti sai — harilik summa, mille kohtunilud naisterahwale annawad, selle woorusse sisse nad juurt ei usu.

Sest ajast saadil ei rända keegi Cardinellaft wälja. „Igaühel ei ole nii palju õnne, kui paksul Drestel!“ lausjutakse õhates, „ja kui weel imed sarniwad, siis ometi mitte igapäew!“

Ettekuulutus. „Kuni kolmekümne aastani saate palju kannatada ja lihtlugu rahahädas olla.“

Luuletaja (noor ja waene, karsitult): „Aga siis?“ Raardimoor: „Siis harjute aegamisi oma seisu-korraga ära.“

Tähelpanek. „Dota, Juku, laj ija tuleb, küll ma temale ütlen, kui üleannetu sa kodus oled!“

„Ma näen, et isal õigus on, kui ütled, et teie, naisterahwad, italgil saladust et osta hoida.“

Gestuju.

Wiis reisseltälist on wagunis eiteks ilmadeft, siis toiduauete kalliduseft ja muidugi ka sõjast jutustanud. Wiimats pöördub jutt toerabe peale, kui truuid need wõiwad olla.

„Minu tädil,“ jutustab habemil-herra, „oli mops, keda ta kangeste armastas. Kui ta suri, tegi ta testamendi ja määras kõik oma waranduse mopsile. Aga kolm päewa hiljem suri ka loer.“

„Kurwastuse pärast?“ küsivad kaastreisijad nagu ühest suust.

„Ei, toerapüüdja lingu otsas.“

Laimdus.

Mees on oma naisega ägedas sõnawahetuses.

Mees. „Eila ütlesid sa mulle, et kogu õhtu oma sõbranna juures mööda saatsid, aga täna rääkis mulle minu raamatupidaja Karu, et ta sind eila õhtu „Bandorini“ aias suwepidul on näinud. — Tähendab, ja petab mind?“

Naine. „Sinu lollakas Karu nägi seda wist unes. Ta oli eila õhtu aias nii juua täis nagu siikakas, ja lõppude lõpuks wiis ta veel aiaft wälja. Ara usu, kõik on laimdus!“

Nunri ära unustanud.

„Kuule, Marie, kas sa siis tõeste ei tea, kes su lapse isa on?“

„Oled sina aga lollakas! Muidugi tean ma, kes ta isa on. Keegi ekspresidest, kes ikka raekoja ees seisawad, ainult tema nunri olen ma ära unustanud.“

Roolis. Roolidõpetaja: „Kuulge, Lepil, teie peate ennast nõnda ülewal, et sugugi wäärt ei ole wiisipäraliste lasie kõrwal istuma. Tulge siia, istuge minu kõrwa.“

Sõja ajal. Kaupmees: „Miks teie, abwojadiherra, nii kallid olete? Kümme rubla selle wäikse palwekirja eest!“
Abwojat: „Wäiksed ajad. Professiifi wähe. Waat, peale sõda, kui kuritarwituste professa mis hirmus tuleb — wõin teile ka odawamalt teha.“

Ametiwennad. Ühuniil Paksung tuleb hilja õösel klubist. Bimedal uulitsal kargab tal äkki rõõwel rinnust kinni ja ähwardab noaga. Ühuniil hakkab armu paluma. „Pole wiga ühti ühuniitu herra,“ trööstib rõõwel, „oleme ju ametiwennad, ainult selle wäikse wahega, et teie õhtu kella seitsmeni riisute, mina aga kella seitsmest peale. Wangi sattume itkagi koos.“

Mis armastus teeb.

Kord pidu peal ma nägin
Üht neidu, ilusat;
Ei liialda kui räägin,
Et polnud kenamat.

Ma kogu selle aja
Ei näinud mitte muud,
Kui neiu filmasära
Ja wäikeft roosi-suud.

Mi laua oot'sin mina,
Kui neiukene läks;
Siis mõtlefin: oh, sina,
Mu inglitene — eks?

Seft neiu filmasära
Ja wäike roosi-suu
Reed nõidusid mu ära —
Ei meeldind keegi muu.

Oh, kui mu süda hüppas,
Kui jälle läksin ma;
Just nii kui jännes lippas
Ta suure rõdmuga.

Ja maja uffe taga
Seal wiimats küsis ta —
See hääl nii õrn ja waga:
Mis ma siis soowida.

Oh, mida pidin talle
Nüüd mina wastama,
Mu süda hüppas jälle
Ja pea ei töötand ka.

Ei ise teadnud mina
(Mind toetas uffe käew)
Kui küsisin: kas täna —
On täna pühapäew?

Seal naerates wäike,
Mii armas neiu suu,
Ta sini-filma läike —
Ja taewast naeris suu.

See on küll päris tõsi,
Et armastuse sees
Teeb lolli wigurist
Ka kõige targem mees.

Wistene trips.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine 1916.a. peale wältab edasi.

Tellimise hind kättesaatmisega aastas 5 r. 50 L.,
6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 L. Toime-
tuseft ise ära wites: aastas 4 r. 50 L., 6 kuu eest
2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 30 L. Ilmub iga laupäew.

Adressi muutmise eest 10 kop. ja wana adressi num-
mer teatada.

Toimetus ja tallitus:

Tallinnas, Harju ja Kiiuüli uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.

Sünnis kingituselt

Wankuwal troonil

ilus, põnew roman Italia wabastamise sõjast.

Hind 1 rbl.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: „Teadus“
Tallinnas.

Toimetusele saadetud raamatud:

Gewa II. 1916. Album-kalender naisterah-
wastele. J. Eilenbachi toimetusel ja kirjastusel. 40+30+18
lht. Hind 30 kop.

Gewa II. J. Eilenbachi toimetusel ja kirjastusel. 42 lht.
Hind 25 kop.

Meie Matsi järgmine (84.) sõjanummer ilmub
26. märtsil.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tõehele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензурою.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaason.

Wäljaandja J. Muni.

W. Schiffer'i trakt, Tallinnas

